

23.01.2024

ГРУПА ІЗ

ТЕМА УРОКУ 36

ЧЕРГУВАННЯ ГОЛОСНИХ

М Е Т А :

- **на практиці познакомити учнів з явищем чергування звуків у значущих частинах слова;**
- **пояснити на практиці найпоширеніші випадки чергування голосних звуків;**
- **удосконалити вміння виконувати морфемний аналіз слів;**
- **розвивати мислення, пам'ять, увагу.**

НАЙПОШИРЕНІШІ ЧЕРГУВАННЯ ГОЛОСНИХ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ:

е — і

се-ме-ро — сім; се-ло — сіл

о — і

во-ля — віль-ний; но-си-ти — ніс

Голосні **е, о** у відкритому складі (який закінчується на голосний) чергуються з **і** в закритому складі (закінчується на приголосний).

НАЙПОШИРЕНІШІ ЧЕРГУВАННЯ ГОЛОСНИХ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ:

е — нуль звука (випадає)

д**е**нь — д**н**я, п**е**нь — п**н**я,
серп**е**нь — серп**н**я,
груд**е**нь — груд**н**я

е — о (після шиплячих)

ш**е**сти — ш**о**стий,
ж**е**нити — ж**о**натий,
веч**е**ря — звеч**о**ра.

СКЛАДИ

The diagram features the word 'СКЛАДИ' at the top. Two red arrows originate from the 'ДИ' part of the word: one points down and to the left towards the 'ВІДКРИТІ' section, and the other points down and to the right towards the 'ЗАКРИТІ' section. A horizontal red line separates the title from the two columns below.

ВІДКРИТІ

Відкритими називаються склади, які закінчуються на голосний звук.

Кни-га, со-ва

ЗАКРИТІ

Закритими називаються склади, які закінчуються на приголосний звук.

Гар-ний, швид-кий

СЛОВО **КОЛЕСО** МАЄ ТРИ СКЛАДИ,

І ВСІ ВОНИ ВІДКРИТІ – **КО-ЛЕ-СО**.

А ОСЬ У СЛОВІ **КОЛІС** ДВА СКЛАДИ – **КО-ЛІС**,

А СКЛАД, У ЯКОМУ БУВ ЗВУК [І], ТЕПЕР СТАЄ
ЗАКРИТИМ,

ТОМУ НА МІСЦЕ [Е] СТАЄ [І].

ВІДПОВІДНО, ЧЕРГУВАННЯ ЗВУКІВ [O] [E]

З [I] ВІДБУВАЄТЬСЯ ТОДІ,

КОЛИ ВІДКРИТИЙ ЗВУК ПРИ ЗМІНІ СТАЄ

ЗАКРИТИМ АБО НАВПАКИ.

ЧЕРГУВАННЯ Е З И В КОРЕНЯХ ДІЄСЛІВ:

бер-бир	беру – збирати
дер — дир	дерти — здирати
жер — жир	жерти — пожирати
мер — мир	вмерти — вмирати
тер — тир	терти — витирати
пер — пир	сперти — спирати
стел — стил	стелити — застилати
клен — клин	клену — проклинати

Підказкою до цього чергування є поява буквосполу
ИРА (ила, ина)

ЧЕРГУВАННЯ О З А В КОРЕНЯХ ДІЄСЛІВ:

МОГ — **МАГ**

ЛОМ — **ЛАМ**

КОТ — **КАТ**

ГОН — **ГАН**

ДОПОМОГИ — **ДОПОМАГАТИ**

ЛОМИТИ — **ЛАМАТИ**

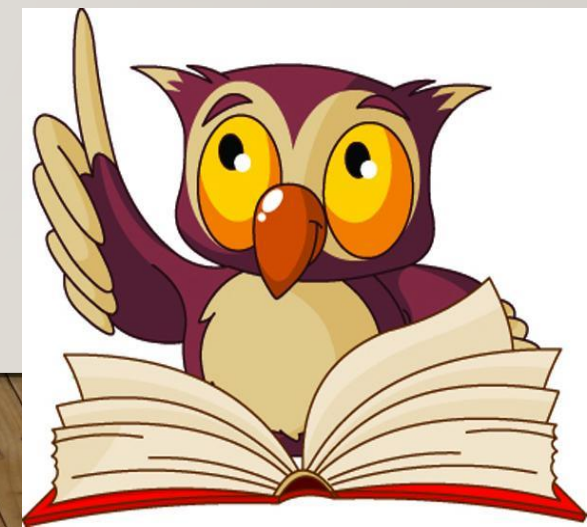
КОТИТИ — **КАТАТИ**

ГОНИТИ — **ГАНЯТИ**

**ДОБЕРИ ДО ПОДАНИХ ДІЄСЛІВ СПІЛЬНОКОРЕНЕВІ, ЩОБ
ВІДБУЛОСЯ ЧЕРГУВАННЯ В КОРЕНЯХ ДІЄСЛІВ. ЗАПИШИ ПАРИ.**

Виберу, сперти, простерти, видерти,
зжерти, померти, вистелити.

ДОБЕРИ ДО ПОДАНИХ СЛІВ СПІЛЬНОКОРЕНЕВІ, ЩОБ ВІДБУЛОСЯ
ЧЕРГУВАННЯ ГОЛОСНИХ. ЗАПИШИ ПАРИ

[о] — [а] скочити, котити, допомогти;

~~[е] — [и] дерти, терти, заберу;~~

[е] — [і] гребти, заплести, занести;

[е] — [о] брести, нести, вести.

Домашнє завдання

1. Вивчити § 31
2. Виконати вправу

Випиши з поданого тексту шість слів, у яких може відбуватися чергування голосних.

1. Талант — це тільки потенціал особи, який іще потрібно розкрити. 2. Абсолютний слух і вроджене чуття ритму не зроблять з людини чудового піаніста. 3. Тільки багаторічна регулярна практика допомагає досягти бажаного. 4. Щоб стати майстром в улюбленій справі, наполегливості тобі знадобиться вдвічі більше. 5. Що довше ти виконуєш роботу, то краще розумієш її необхідність.

КОНСПЕКТ УРОКУ ТА ВИКОНАНЕ ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ ПРИСИЛАТИ НА ЕЛЕКТРОННУ ПОШТУ

IRINANIKOLAEVNA1977@UKR.NET